

Sygn. akt: I C 691/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 08 maja 2019 r.

Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Agnieszka Pręcerek
Protokolant:	sekretarz sądowy Katarzyna Rogucka

po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2019 r. w Lidzbarku Warmińskim na rozprawie

sprawy z powództwa M. W.

przeciwko (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

I. pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym przez Sąd Rejonowy w S. z dnia (...), sygn. akt (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. postanowieniem z dnia (...) sygn. akt (...), w części zasądzającej odsetki:

- od kwoty (...) ((...)) narosłych od dnia (...) roku do dnia (...) roku,

- od kwoty (...) ((...)) zł za okres od dnia (...) roku do dnia (...) roku w zakresie przekraczającym czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne) oraz za okres od (...) roku w zakresie przekraczającym dwukrotność wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie),

II. dalej idące powództwo oddala,

III. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu.

SSR Agnieszka Pręcerek

Sygn. akt I C 961/18

UZASADNIENIE

Powód M. W. wniósł o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci prawomocnego nakazu zapłaty wydanego w dniu (...) r. w sprawie o sygn. akt (...) przez Sąd Rejonowy w S. I Wydział Cywilny, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem z dnia (...) r. (sygn. akt I (...)) na rzecz (...) Spółki z o.o. z siedzibą w S..

W uzasadnieniu powód wskazał, że w dniu (...) r. Sąd Rejonowy w S. wydał nakaz zapłaty, którym to nakazem powód zobowiązany został do zapłaty na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. w G. kwotę (...) zł wraz z odsetkami 80% w skali roku od dnia (...) r. do dnia zapłaty. Postanowieniem z dnia (...) r. Sąd Rejonowy w S.

nadał klauzulę wykonalności na rzecz pozwanej. W ocenie powoda roszczenie pozwanego uległo przedawnieniu- w znacznej części jeżeli chodzi o odsetki.

Na pierwszej rozprawie powód podniósł, że wskazane już w pozwie odsetki wynoszące 80% są lichwiarskie i powołując się na art. 5 k.c. winny te odsetki ulec zmianie do odsetek maksymalnych.

Pozwana (...) Sp. z o.o. z siedzibą w S. w odpowiedzi na pozew uznała powództwo w części, tj. co do odsetek narosłych od dnia (...) r. do (...)r., a w pozostałym zakresie wniosła o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powódki kosztów procesu według norm przepisanych zgodnie z dyspozycją art. 100 k.p.c. W uzasadnieniu pozwana wskazała, że zarzut przedawnienia jest zasadny jedynie w części wskazanej powyżej, albowiem podejmowano czynności, które przerywały bieg przedawnienia.

W dalszej części toczącego się procesu strony podtrzymywały swoje stanowiska.

Sąd ustalił , co następuje :

Nakazem zapłaty z dnia (...) r. wydanym w postępowaniu nakazowym Sąd Rejonowy w S.w sprawie o sygn. akt. (...) z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo –Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. nakazał pozwanemu M. W. aby zapłacił powodowi kwotę(...) zł wraz z odsetkami w wysokości 80% w skali roku od dnia (...) r. Nakaz zapłaty uprawomocnił się i w dniu (...) r. nadano klauzulę wykonalności.

Postanowieniem z dnia (...) r. w sprawie (...)Sąd Rejonowy w S. nadał klauzulę wykonalności przedmiotowemu tytułowi egzekucyjnemu na rzecz pozwanej.

W dniu (...) r. pierwotny wierzyciel (...) im (...) w G. wystąpił z wnioskiem o wszczęcie egzekucji przeciwko pozwanemu przedkładając tytuł wykonawczy wydany w sprawie (...) zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia(...) r. Postępowanie egzekucyjne prowadzone na wniosek w/w wierzyciela w sprawie o sygn. akt (...) przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. zostało umorzone postanowieniem z dnia (...) r. wobec bezskuteczności egzekucji.

Następnie Sąd Rejonowy w S. w sprawie (...), na wniosek pozwanej z dnia(...) r. (wysłany w dniu (...)r.), postanowieniem z dnia (...) r. nadał klauzulę wykonalności na rzecz pozwanej, na którą przeszło uprawnienie Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo –Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G..

Pozwana wnioskiem z dnia (...) r. wniosła o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko M. W. na podstawie przedmiotowego tytułu wykonawczego. Postępowanie egzekucyjne prowadzone było przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. M. K. w sprawie (...), które na mocy postanowienia z dnia (...) r. zostało umorzone a tytuł wykonawczy zwrócono pozwanej. Kolejny wniosek o wszczęcie egzekucji przeciwko M. W. pozwana złożyła w dniu (...) r. Postępowanie egzekucyjne prowadzone było przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. M. K. w sprawie (...), które na mocy postanowienia z dnia (...) r. zostało umorzone a tytuł wykonawczy zwrócono pozwanej. Powód M. W. wezwał pozwaną do wycofania tytułu wykonawczego z egzekucji w uwagi na znaczne przedawnienie roszczeń objętych tytułem wykonawczym. W toku niniejszego postępowania pozwana złożyła pismo o ograniczenie egzekucji w zakresie daty dochodzonych odsetek, tj. do dnia (...) r.

Następny wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego pozwana złożyła w dniu (...) r. Postępowanie egzekucyjne prowadzone jest przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w L. M. K. w sprawie (...). Wierzyciel złożył wniosek między innymi o wyegzekwowanie odsetek umownych naliczonych włącznie do dnia (...)r. w kwocie (...) zł oraz kwoty kapitału pożyczki (...) zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości 80% w stosunku rocznym od dnia (...)r. do dnia zapłaty.

dowód: nakaz zapłaty k. 5, 36, 50; postanowienie Sądu Rejonowego wS. w sprawie (...) k. 9, 43, 45, 51; wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego k. 37-38; postanowienie z dnia (...)r. k. 39; wniosek pozwanej z dnia (...) r. wraz z dowodem nadania k. 40-41; wniosek o wszczęcie egzekucji z dnia (...) r. wraz z dowodem nadania k. 46-48;

postanowienie komornika z dnia (...) r. k. 49; wnioski o wszczęcie egzekucji z dnia (...) r. wraz z dowodem nadania k. 52-54; postanowienie z dnia (...)r. k. 55; wniosek o wszczęcie egzekucji wraz z dowodem nadania z dnia (...) r. k. 56-59; pismo z dnia (...) r. k. 63-65; rozliczenie k. 61-62; zajęcie wynagrodzenia za pracę k. 10; pismo powoda k. 11-12; pismo pozwanej k. 13; dokumenty z akt sprawy Sądu Rejonowego w S. (...); dokumenty z akt sprawy egzekucyjnej (...); dokumenty z akt sprawy egzekucyjnej (...); dokumenty z akt sprawy egzekucyjnej (...).

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na częściowe uwzględnienie w zakresie odsetek umownych.

W odpowiedzi na pozew pozwana oświadczyła, że uznaje żądanie pozwu w części- co do odsetek narosłych od dnia (...) r. do dnia (...) r.

W świetle art. 213 § 2 k.p.c. Sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Sąd Rejonowy przychylił się do stanowiska przedstawionego w doktrynie przedmiotu oraz judykaturze, że instytucja uznania powództwa obejmuje swoim zakresem zarówno oświadczenie woli pozwanego, tj. wnioski o wydanie wyroku zgodnie z żądaniem pozwu, jak również oświadczenie wiedzy pozwanego, co do przyznania istnienia okoliczności stanowiących podstawę powództwa. W orzecznictwie wyrażono zapatrywanie, które Sąd Rejonowy w pełni podziela, że „uznanie powództwa jest aktem dyspozycyjności pozwanego, który nie tylko uznaje samo żądanie powoda, ale i to, że uzasadniają je przytoczone przez powoda okoliczności faktyczne i godzi się na wydanie wyroku uwzględniającego to żądanie. Nie jest uznaniem powództwa uznanie żądanie przy równoczesnym zaprzeczeniu okoliczności faktycznych, na których powód oparł swoje żądanie. Uznanie z chwilą jego dokonania przez pozwanego wywołuje określone skutki zarówno procesowe, jak i materialnoprawne” (wyrok SA wK. z dnia (...) r., (...)).

Oświadczenie pozwanej może być złożone na rozprawie, którego treść stanowić będzie element protokołu rozprawy (art. 158 § 1 pkt 3 k.p.c.), bądź też dokonane poza rozprawą w piśmie procesowym skierowanym do sądu (art. 126 k.p.c.). Przedmiotem uznania pozwanej może być dochodzone przez powoda roszczenie w całości lub w określonej części. Uznanie powództwa powinno być - jak każda czynność procesowa - wyraźne oraz jednoznacznie określone i nienasuwające wątpliwości co do swej treści oraz zakresu, w jakim pozwana uznała żądanie pozwu. Następstwem skutecznego uznania powództwa jest wydanie wyroku uwzględniającego żądania pozwu bez przeprowadzenia postępowania dowodowego.

Mając na uwadze okoliczności rozpoznawanych spraw Sąd Rejonowy przyjął, że uznanie żądań pozwu nie jest sprzeczne z prawem, z zasadami współżycia społecznego ani nie zmierza do obejścia prawa. W konsekwencji Sąd uwzględnił powództwo w tym zakresie.

Przechodząc do dalszych rozważań zważenia wymaga, iż podstawę prawną roszczenia pozwu stanowił art. 840 § 1 ust. 2 k.p.c., zgodnie z którym dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części albo ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie.

Powództwo z art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych - podstawach wymienionych w punktach 1-3 omawianego przepisu. Zgodnie z przepisem art. 840 k.p.c. i poglądami komentatorów oraz orzecznictwa, powództwo jest w części uzasadnione. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia (...) r. (...), Sąd ten wskazał, że „ Zmiana stanu prawnego jest zdarzeniem, o którym mowa w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy spowodowała, że zobowiązanie stwierdzone tytułem wykonawczym w części lub całości wygasło albo nie może być egzekwowane”. Podobnie w orzeczeniu Sądu Apelacyjnego w K. z dnia (...) r. (...), wskazano, iż ” Zmiana stanu prawnego jest zdarzeniem, o którym mowa w art.

840 § 1 pkt. 2 k.p.c., gdy powoduje, że zobowiązanie stwierdzone tytułem wykonawczym w części lub całości wygasło” (zob. (...)).

Niewątpliwie sprawa pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności odnosi się także do odsetek od należności głównej przekraczających odsetki maksymalne. Zgodnie z treścią art. 359 § 1k.c. odsetki od sumy pieniężnej należą się tylko wtedy, gdy to wynika z czynności prawnej albo z ustawy, z orzeczenia sądu lub z decyzji innego właściwego organu. W myśl art. 359 § 2⁽¹⁾ k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym w okresie od dnia (...) r. do dnia (...) r. przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP ((...)), a w okresie od dnia (...) r. nie może przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych ((...)). W ocenie Sądu zarówno wprowadzenie regulacji odsetek maksymalnych, jak i wprowadzenie zmiany wysokości odsetek nie może nie mieć wpływu na wysokość odsetek wymagalnych od daty wejścia w życie nowych regulacji, o ile nowa regulacja dotyczy tych odsetek- i Sąd w tym zakresie nie może pominąć tej kwestii. Podniesienia wymaga, że roszczenie o odsetki ma samodzielny byt i jest niezależny od długu głównego- pożyczki. Odsetki są wymagalne osobno za każdy dzień opóźnienia, a zatem ustalając stopę procentową odsetek za dany dzień należy mieć na uwadze stan prawny, który obowiązuje w dniu, za który odsetki naliczono.

Sąd zwraca również uwagę na fakt, że dopuszczalne jest podniesienie zarzutu z art. 5 k.c. w ramach podstaw tego powództwa enumeratywnie wymienionych w art. 840 § 1 pkt 1–3 (E. W., Przeciwegzekucyjne powództwa dłużnika, s. 128–130; tenże, Sądowe postępowanie egzekucyjne, s. 138–140; W. S., w: Z. R., W. S. (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II, (...); tenże, Realizacja ochrony cywilnoprawnej jednostki w postępowaniu egzekucyjnym, (...)i n.; A. do wyr. (...) i n.). Opinie o możliwości pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności z powołaniem się na art. 5 k.c. kilkakrotnie wyrażał Sąd Najwyższy ((...); uchw. SN z (...)). W odniesieniu do zastosowania art. 5 k.c. należy jednak wskazać, że zgodnie z ugruntowanym poglądem przepis nie może stanowić samodzielnej podstawy powództwa, co oznacza, że bezpośrednio na jego podstawie nie można oprzeć żądań. Podstawę taką stanowią inne przepisy prawne, których przesłanki zostały spełnione w związku z zaistnieniem nadużycia prawa. W przypadku powództwa opozycyjnego podstawą tą jest art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Musiałaby zatem zachodzić sytuacja, w której po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie nie może być aktualnie egzekwowane. Zobowiązanie nie mogłoby być egzekwowane, ponieważ byłoby to w danym momencie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego (wyrok Sądu Najwyższego (...)). Takim zdarzeniem na które powód zwracała uwagę od początku postępowania są odsetki w wysokości 80% w skali roku. Powód złożył pozew o pozbawienie tytułu wykonawczego w całości, a nie w części- wskazując w pozwie, że nakaz zapłaty nakazuje powodowi zapłatę roszczenia głównego wraz z odsetkami w wysokości 80% w skali roku. Dodatkowo powód w pozwie wskazał, że „na pewno w dużej części przedawnieniu uległy odsetki”. Następnie na pierwszej rozprawie powód doprecyzował żądanie pozbawienia w całości tytułu wykonawczego z uwagi na wprowadzone przepisy antylichwiarskie i zasady z art. 5 k.c.

W rozpoznawana sprawa dotyczy tytułu wykonawczego wydanego przez Sąd Rejonowy w S., tj. nakazu zapłaty z (...)roku. Sąd zwraca uwagę na fakt, że zasadniczą część egzekwowanego roszczenia stanowią odsetki od kwoty kapitału(...) zł i to w wysokości 80% w skali roku. Aktualnie, z powołaniem na powyższy tytuł wykonawczy Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w L. M. K. prowadzi egzekucję z wniosku pozwanej pod sygnaturą (...). Należności opiewają na kwoty: należności głównej - (...) zł wraz z dalszymi odsetkami w wysokości 80% w skali roku oraz odsetki wyliczone przez Komornika na dzień (...) r. –(...)zł oraz pozostałe kwoty dotyczące kosztów procesu i egzekucji.

Podniesienia wymaga, że zastrzeżenie wygórowanych odsetek nie jest zagadnieniem nowym. Także przed wejściem w życie przepisów ograniczających maksymalną stopę odsetkową Sąd Najwyższy zwracał uwagę na obowiązek oceny, czy zastrzeżone odsetki mają uzasadnienie, w szczególności w wysokości inflacji czy zyskach osiągniętych w ramach normalnej rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej. W orzecznictwie zwraca się uwagę na celowość oceny wysokości odsetek w świetle obowiązku układania stosunków prawnych w sposób nie naruszający zasad współżycia społecznego. Przyjmuje się, że postanowienia umowy zastrzegające rażąco wygórowane odsetki są nieważne co do nadwyżki - w takiej części, w jakiej zasady współżycia społecznego ograniczają zasadę swobody umów (zobacz. Wyrok

Sądu Apelacyjnego w S. z dnia(...), sygn. Akt(...) k.p.c.) (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia (...)r., (...), z dnia (...) r., II (...), (...), z dnia (...)).

W ocenie Sądu rozpoznającego niniejszą sprawę powyższe orzeczenie w opisanym stanie faktycznym nie może ostać się w obrocie prawnym. Wartość należności głównej obciążonej odsetkami we wskazanej w nakazie zapłaty wysokości stanowią klasyczny przykład zakazanej lichwy. Tak określone odsetki są sprzeczne ze społeczno - gospodarczym przeznaczeniem prawa i zasadami współżycia społecznego. Najistotniejszym elementem sprawy, dodatkowo uzasadniającym zastosowanie przez Sąd art. 5 k.c., jest fakt, że egzekwowane orzeczenie jawi się jako niesprawiedliwe i godzące w interes prawny powoda.

W żaden sposób, zdaniem Sądu, odsetki w takiej wysokości nie odpowiadają funkcji jakie można im przypisać w ramach umowy pożyczki (również w zyskach osiągniętych w ramach normalnej, rzetelnie prowadzonej działalności gospodarczej- pożyczkowej).

Mając powyższe na uwadze, Sąd uznał zarzut powoda za zasadny i pozbawił przedmiotowy tytuł wykonawczy wykonalności w części odsetek umownych od kwoty(...) zł za okres od dnia (...) r. do dnia (...) r. w zakresie przekraczającym czterokrotność wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (odsetki maksymalne) oraz za okres od (...) w zakresie przekraczającym dwukrotność wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie).

W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo. Odnosząc się do zarzuty przedawnienia w zakresie dalszych odsetek zarzut ten okazał się niezasadny, albowiem pozwana w toku procesu przedłożyła szereg dokumentów wykazujących, iż dochodziło do przerwania biegu przedawnienia. Sąd oparł się na tych dokumentach, które nie były kwestionowane przez powoda.

Sąd o kosztach procesu orzekł na podstawie art. 100 kpc mając na uwadze, że uwzględniono żądanie w części, a strony wygrały proces w przybliżonym zakresie.

SSR Agnieszka Pręcerek